

САРАНОВ СЕРГІЙ ВІКТОРОВИЧ

*Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат історичних наук, доцент*

ЕЛЕМЕНТИ ПОЛІТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ В ІСТОРИЧНІЙ СПАДЩИНІ КАРДИНАЛА РІШЕЛЬЄ: ЧИ БУВ КАРДИНАЛ ПРИХИЛЬНИКОМ ВІЙНИ?

Один з можливих поглядів на епоху Просвітництва XVIII століття полягає в її розумінні як свого роду «інтелектуального повстання» європейців проти реалій власного минулого. Історична спадщина кардинала Рішельє виступає чудовою ілюстрацією поданої тези. Питання щодо характеру політичної діяльності кардинала Рішельє та її значення для історичного розвитку Франції ось уже кілька століть привертає увагу істориків, отримавши негативну моральну оцінку від просвітників XVIII століття (Вольтер). В цьому плані одним з центральних є проблема співвідношення категорій «мир» і «війна» в політичній діяльності кардинала. Як відомо, з моменту приходу до влади в 1624 році він шляхом послідовних політичних комбінацій, перш за все, на міжнародній арені, втягнув Францію спочатку до прихованої, потім до відкритої участі в Тридцятирічній війні 1618-1648 рр. Це дуже дорого коштувало Франції і Європі того часу в економічному плані, демографічних втратах, підготувало невдоволення французької знаті в країні, що вилилося вже після смерті Рішельє в відомі події Фронди. З іншого боку, це ж саме призвело до формування французького абсолютизму, перетворивши Французьке королівство на провідну державу континентальної Європи. В історіографії існують різні оцінки цих доленосних кроків – від апологетичних, починаючи з першого біографа Рішельє Обері, до критичних, витоки яких можна простежити в аргументації прижиттєвих політичних опонентів кардинала. У зв'язку з цим на перше місце виходить питання: чи був кардинал прихильником миру або війни, чи була в його політичній філософії війна неминучою або ж вона розглядалася ним лише як один з можливих наслідків, аж ніяк не неминучих, а лише необхідних, що впливають з логіки політичного розвитку і обставин? Чи був він, висловлюючись сучасною мовою, не властивою для мови XVII століття, мілітаристом, або ж він, слідуючи все такі реалії свого часу, розглядав війну в контексті утвердження «слави» короля французів і свого суверена, короля Франції? Для відповіді на це питання необхідно звернутися, крім аналізу сучасної французької історіографії, до «Політичного заповіту» кардинала, що дозволяє дати відповідь на це питання. Зазначені аспекти тривалий час вивчалися вибірково.

Сучасний французький історик Франсуаза Льдесаймер (Françoise Hildesheimer) називає Рішельє «адептом розуму й обережності» [1, с. 351], акцентуючи увагу, крім цього, на «церковній свідомості»

кардинала [1, с. 351]. Війна християнського короля Франції і католицького короля Іспанії є негативною подією для його свідомості. Не слід, однак, забувати про те, що на момент 30-40-х рр. XVII століття роботи Макіавеллі були вже добрі відомі в Європі. Більш того, згідно однією з точок зору, на робочому столі Рішельє одночасно перебували Требник і «Державець» Макіавеллі. Опинившись перед необхідністю оперувати бінарною категорією «мир–війна», кардинал розглядає її зміст у взаємозв'язку, в той же час, вважаючи мир як такий більш значущим благом для суспільства, ніж війну. Це відображає августинівську традицію мислення. Цей складний висновок можна зробити на основі аналізу змісту «Політичного заповіту», цей висновок вступає в протиріччя з думкою сучасників Рішельє і з традицією, породженою критикою епохи Просвітництва XVIII століття історичної спадщини першого міністра Людовіка XIII. Вивчення співвідношення між категоріями «миру» і «війни» в політичній філософії та мисленні Рішельє заслуговує подальшого вивчення, особливо в контексті відповіді на питання про ступінь його «відповідальності» за тривалість, масштаб і форми участі Франції в Тридцятилітній війні 1618-1648 рр. Адже ця війна справила величезний вплив на подальший розвиток Європи, надавши в майбутньому блискучим представникам епохи Просвітництва вагомі аргументи для критики змісту функцій суспільства, держави і людини.

Список використаної літератури:

1. Hildesheimer F. Richelieu. – Paris, Flammarion. – 2004. – 586 p.
2. Кардинал-герцог де Ришельє Арман-Жан дю Плесси. Политическое завещание, или принципы управления государством. – М.: Ладомир. – 2008. – 487 с.

Ключові слова: Франція, кардинал Рішельє, «Політичний заповіт», держава, політична філософія, мир, війна, Тридцятирічна війна.

Ключевые слова: Франция, кардинал Ришелье, «Политическое завещание», политическая философия, мир, война, Тридцатилетняя война.

Key words: France, Cardinal Richelieu, «Political Testament», political philosophy, peace, war, Thirty Years War.

СОЛЯНИК СВІТЛАНА ФЕДОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри іноземних мов та соціально-гуманітарних дисциплін
Київського інституту інтелектуальної власності та права,
кандидат філософських наук*

ТУРИСТИЧНЕ ПРАВО ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО АНАЛІЗУ

В другій половині XX ст. з розвитком масового туризму сформувалася нова особлива галузь – туристичне право. До сих пір триває дискусія